

Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruket

2002/2003

MI1002

Innehåll

SCBDOK 3.0	
0 Allmänna uppgifter 0.1 Ämnesområde 0.2 Statistikområde 0.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik 0.4 Ansvarig 0.5 Producent 0.6 Uppgiftsskyldighet 0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter 0.8 Gallringsföreskrifter 0.9 EU-reglering 0.10 Syfte och historik 0.11 Statistikanvändning 0.12 Uppläggning och genomförande 0.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar	1 Innehållsöversikt 1.1 Observationsstorheter 1.2 Statistiska målstorheter 1.3 Utflöden: statistik och mikrodata 1.4 Dokumentation och metadata
2 Uppgiftsinsamling 2.1 Ram och ramförfarande 2.2 Urvalsförfarande 2.3 Mätinstrument 2.4 Insamlingsförfarande 2.5 Databeredning	3 Slutliga Observationsregister 3.1 Produktionsversioner 3.2 Arkiveringsversioner 3.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången
4 Statistisk bearbetning och redovisning 4.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler 4.2 Redovisningsförfaranden	5 Databehandlingssystem (*)
6 Loggbok (*)	

(*) Avsnitt 5 och 6 är endast avsedda för internt bruk. Saknar innehåll i denna version av SCBDOK.

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Miljö.

0.2 Statistikområde

Gödselmedel och kalk.

0.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Ja.

0.4 Ansvarig

Statistiska centralbyrån, Avdelningen för miljö- och regionalstatistik

Enheten för miljöstatistik (MR/MI)

Kontaktperson: Sven Strömberg

Telefon:08/5069 4745

Telefax:08/5069 4763

e-post: miljostatistik@scb.se

0.5 Producent

Se ansvarig! Statistiken produceras i samarbete med Statens Jordbruksverk (SJV).

0.6 Uppgiftsskyldighet

Lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område, SFS 1992:888, 4§.

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100)

0.8 Gallringsföreskrifter

Inga specifika gallringsföreskrifter.

0.9 EU-reglering

EU-reglering från EUROSTAT gällande totalförbrukningen i riket av kväve, fosfor och kalium.

Rapporteras av Jordbruksverket, www.sjv.se.

0.10 Syfte och historik

Statistiken ska belysa den regionala försäljningen till jord- och trädgårdsbruket av kväve, fosfor och kalium i mineralgödselmedel och kontinuerligt följa utvecklingen. Fr.o.m. undersökningen avseende 1995/1996 ingår även uppgifter om försäljningen av svavel samt uppgifter om fosforgödselmedlens

kadmiuminnehåll. Ur miljösynpunkt är förlusterna av kväve och fosfor av störst betydelse. Även uppgift om tillförd mängd kadmium till åkermark är av intresse ur miljösynpunkt.

Produkten ingår i den löpande statistiken över jordbrukets gödselmedelsanvändning. Regionala försäljningsuppgifter för mineralgödsel finns sedan 1950-talet. I mitten av 1980-talet övertog SCB statistikansvaret från Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Fr.o.m. 1991 produceras statistiken vid Enheten för miljöstatistik.

0.11 Statistikanvändning

Statistikens huvudanvändare är:

- Jordbruksverket och Naturvårdsverket för att följa den regionala utvecklingen av mineralgödselansvändningen i stort samt för att följa upp riksdagsbeslut om reducerad kväve- och kadmiumtillförsel till åkermark.
- Sveriges Lantbruksuniversitet och annan utbildning på jordbrukets område för undervisning och forskning.
- Länsstyrelser och andra regionala organ för planering och rådgivning.
- Miljöorganisationer och en intresserad allmänhet som värnar om miljön i vid bemärkelse.

0.12 Uppläggning och genomförande

Försäljningen av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruk är en totalundersökning i grossistledet. Producenter och importörer av mineralgödselmedel är skyldiga att till Riksskatteverket (RSV) betala särskilda miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlets kväve- och kadmiuminnehåll. SCB/SJV erhåller en förteckning från RSV över företag som betalt miljöavgifter. Samtliga dessa företag, ca 25 st., ingår i urvalet.

Uppgifterna insamlas via postenkät. Postenkäten sänds ut i slutet av september och ska enligt anvisningarna insändas före 1 november. Enkäten omfattar uppgifter om namn på gödselmedlet, medlets näringsinnehåll med avseende på kväve, fosfor, kalium och svavel samt genomsnittlig kadmiumhalt i fosforgödselmedlen. De försålda kvantiteterna av olika medel ska redovisas per län. Undersökningen genomförs årligen och framställningstiden är cirka 3 månader. Publicering sker enligt publiceringsplanen för serien Sveriges officiella statistik. I regel har tidhållningen varit god.

0.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar planeras.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

Observationsstorheterna är i Sverige försålda partier av mineralgödselmedel för användning i jord- och trädgårdsbruk. Respektive företag ger uppgift om försåld kvantitet och näringsinnehåll, samt innehåll av kadmium i enskilda preparat, samt till vilket län försäljningen sker.

1.2 Statistiska målstorheter

De statistiska målstorheter som statistiken avser att belysa är länsuppgifter för dels försålda kvantiteter i ton, dels försålda kvantiteter per hektar utnyttjad åker av de olika näringsämnen kväve, fosfor, kalium och svavel.

Uppgifterna avser branschens verksamhetsår 1 juli-30 juni, vilket sammanfaller med gödselåret, dvs den gödsling som sker till årets grödor 2003.

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
Försålda partier av mineralgödselmedel i Sverige under 2002/03	Län, länsgrupper, riket	Mineralgödsel, samt omräknat till näringsinnehåll avseende kväve, fosfor, kalium och svavel. Näringsämne per hektar utnyttjad åker	Totalmängd, andelar
”	Riket	Innehåll av kadmium	Totalmängd

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Resultat från undersökningen publiceras i Statistiska meddelanden, serie MI 30, se sammanställningen nedan över de senaste årens publikationer! Uppgifter publiceras också i Sveriges statistiska databaser (SSD). Mikrodata finns sparad enligt avsnitt 3.

Sammanställning av de senaste årens publiceringar

Beteckning i serien Statistiska meddelanden	Publiceringsform	Referensår
MI 30 SM 0001	Endast papperstryck	1998/99
MI 30 SM 0101	Web-SM	1999/2000
MI 30 SM 0201	Web-SM	2000/01
MI 30 SM 0301	Web-SM	2001/02
MI 30 SM 0401	Web-SM	2002/03

1.4 Dokumentation och metadata

Dokumentation sker även i SM:et, och i Beskrivning av statistiken (f d produktbeskrivning), se SCB:s hemsida, www.scb.se.

2 Uppgiftsinsamling

2.1 Ram och ramförfarande

Ramen erhålls från Riksskatteverket och är en förteckning över tillverkare och importörer av mineralgödselmedel. Dessa är skyldiga att betala miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll till RSV. Eventuella brister i RSV:s förteckning över producenter/importörer torde påverka kvaliteten i statistiken marginellt liksom eventuell direktimport. De fem största aktörerna på marknaden svarar för över 90 procent av all försäljning.

2.2 Urvalsförfarande

Totalundersökning. Samtliga företag som betalt miljöavgift ingår i urvalet.

2.3 Mätinstrument

Missiv och postenkät ligger som bilaga till denna dokumentation.

Uppdelningen av försålda kvantiteter på län förorsakar vissa uppgiftslämnare problem. Mineralgödsel försäljningen sker i bland i flera led varför importören/producenten inte alltid vet var de olika partierna slutligen förbrukas. I viss utsträckning följer SCB upp stora leveranser genom att ta kontakt med regionala handlare.

2.4 Insamlingsförfarande

Postenkät skickas ut i september gemensamt av SJV och SCB. Åtminstone en skriftlig påminnelse sker.

I enstaka fall lyckas SCB/SJV inte få kontakt med företag som betalat miljöavgifter till RSV. Det rör sig då om företag som endast marginellt påverkar statistiken.

2.5 Databeredning

Efter granskning och dataregistrering av insamlade uppgifter omräknas uppgivna kvantiteter handelsvara till rena näringsämnen och summeras till län, länsgrupper och riket. Med hjälp av aktuella arealuppgifter från SJV:s IAKS-register beräknas genomsnittlig gödselgiva per näringsämne och hektar utnyttjad åker.

3 Slutliga observationsregister

3.1 Produktionsversioner

Register

Namn Handelsgodselforsaljning	Presentationstext Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk	
Beskrivning Innehåller uppgifter från tillverkare och importörer av handelsgödselmedel om försålda kvantiteter. Begreppet handelsgödsel är synonymt med mineralgödsel.	Registertyp survey, totalundersökning	

Version

Namn HandelsgödselförsäljningSQL	Presentationstext Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk	
Beskrivning Handelsgödsel, fullständigt innehåll, sql-version	Personregister nej	Slutligt observationsregister ja

Databas

Namn HANDELSGODSEL20022003	Första tid 2002K3	Senaste tid 2003K2
Presentationstext Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk, 2003	Referenstid Gödselår, dvs. 1/7-30/6	
Beskrivning Databasen innehåller uppgifter från producenter och importörer av handelsgödselmedel. Uppgifterna gäller gödselåret 2002-2003, dvs 020701-030630		
Tillgänglighet Tillgänglig endast för intern användning. Materialet är sekretesskyddat och kan eventuellt utlämnas efter särskild prövning.		

Tabell / flat fil

Presentationstext Försåld mineralgödsel

Objekttyp Mineralgödselkvantiteter	Population Populationen är producenter och importörer av mineralgödsel.
Beskrivning Försålda kvantiteter av mineralgödsel	Antal tabellrader / poster 1100

Variabler - Innehåll

Presentationstext	Beskrivning	Uppgiftskälla	Definition/Mätmetod	Referenstid	Summerbar	Enhet	Namn på värdemängd
län	Län				ej summerbar		lan03
kvantitet	Levererad mängd handelsvara				summerbar	hundredrals kilo	hgkvantitet
kväveandel	Kvävehalt i försåld handelsgödselmängd				ej summerbar		halt
fosforandel	Fosforhalt i försåld handelsgödselmängd				ej summerbar		halt
kaliumandel	Kaliumhalt i försåld handelsgödselmängd				ej summerbar		halt
svavelandel	Svavelhalt i försåld handelsgödselmängd				ej summerbar		halt
kadmiumandel av fosforinnehållet	Kadmium i försåld handelsgödselmängd som en andel av fosforinnehållet				ej summerbar		ppm
leverantör	Namn på leverantören (=uppgiftslämnaren) i klartext				ej summerbar		foretag

Värdemängder

Namn	Beskrivning
foretag	Företagsnamn

Namn	Beskrivning
halt	Halt av ämnet uttryckt i viktprocent

Namn	Beskrivning
hgkvantitet	Kvantitet handelsgödsel

Namn	Beskrivning
lan03	Länsindelning enligt 2003-01-01
Kod	Benämning
01	Stockholm
03	Uppsala
04	Södermanland
05	Östergötland
06	Jönköping
07	Kronoberg
08	Kalmar
09	Gotland
10	Blekinge
12	Skåne
13	Halland
14	Västra Götaland
17	Värmland
18	Örebro
19	Västmanland
20	Dalarna
21	Gävleborg
22	Västernorrland
23	Jämtland
24	Västerbotten
25	Norrbottn

Namn	Beskrivning
ppm	Halt av ämnet i ppm (parts per million = mg/kg = miljondelar)

3.2 Arkiveringsversioner

3.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången

-----

4 Statistisk bearbetning och redovisning

4.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

Inga modellantaganden görs. Vid skattningarna antas fullständig ramtäckning.

Endast punktskattningar beräknas, och de statistiska mått som beräknas är summor för försålda mineralgödselmängder (omräknat till näringsämnen eller kadmium), samt medelvärde av försåld mängd uttryckt i näringsämne per hektar utnyttjad åker. För den senare beräkningen sammanvänds undersökningsresultaten med uppgifter om länsvisa åkerarealer från jordbruksstatistiken.

Eftersom det är fråga om en totalundersökning används inga uppräkningsstal, och det skattas heller inga varianser. Total försåld mängd av ett visst näringsämne skattas med:

$$\hat{N}_{\text{total}} = \sum_u X * N_{\text{andel}},$$

där X är mängd försåld mineralgödsel räknat i handelsvara och N_{andel} är andelen näringsämne.

Mängden försålt näringsämne per hektar åkermark skattas med:

$$\hat{N}\text{-giva} = \hat{N}_{\text{total}} / \hat{\text{Areal}},$$

där skattningen av N_{total} är enligt ovan, och arealskattningen erhålls från jordbruksstatistiken. Samma formler används för de olika redovisningsgrupperna.

4.2 Redovisningsförfaranden

Statistiken publiceras i Statistiska meddelanden och Sveriges Statistiska databaser (SSD).

Jordbruksverket publicerar uppgifter om enskilda preparat, se www.sjv.se.

5 Databehandlingsystem

-----

6 Loggbok

BILAGA: Enkät och anvisningar

STATENS JORDBRUKSVERK

2003-10-16

Statistikenheten & Miljöskydds-enheten
SCB STATISTISKA CENTRALBYRÅN
Programmet för miljöstatistik

Statistik över sålda kvantiteter handelsgödsel (mineralgödsel) till jord- och trädgårdsbruk samt tillverkning, import och export av handelsgödsel under gödselåret 1 juli 2002 - 30 juni 2003

Statens jordbruksverk och Statistiska centralbyrån (SCB) insamlar årligen uppgifter och sammanställer statistik avseende försäljningen av handelsgödselmedel. Statistiken har flera syften.

Syfte

Den 28 april 2000 antog riksdagen 15 nya miljö kvalitetsmål för Sverige. Målen sätter gränser för mänsklig belastning av vår miljö för att kunna uppnå ett långsiktigt hållbart samhälle. Flera av målen berör jordbruket. Dessa innebär bl.a. att mängden kväve från jordbruket som når Östersjön skall halveras till år 2020 jämfört med år 1985. Förlusterna av fosfor och ammoniak från jordbruket skall fortsätta minska. En viktig åtgärd är att gödningen anpassas så att näringsläckage i möjligaste mån undviks. Vidare skall fosfor medelens kadmiumhalt följas upp. Jordbruksverket har

ansvaret för att åtgärder vidtas så att uppställda mål uppnås. Utvärdering av åtgärderna sker kontinuerligt.

De lämnade uppgifterna kommer att användas dels av Jordbruksverket för uppföljning av uppsatta miljömål och för ekonomiska kalkyler på jordbrukets område m.m., dels av SCB för utarbetande av en rapport i serien Sveriges officiella statistik med uppgifter om den regionala förbrukningen av olika näringsämnen. Vidare kommer uppgifterna att vara underlag för Sveriges rapportering till EU och FAO.

Årets undersökning

De uppgifter som samlas in omfattar tillverkning, import och export av enskilda handelsgödselmedel samt försäljning av olika gödselmedel till det svenska jord- och trädgårdsbruket. De till förbrukning inom landet sålda mängderna ska redovisas länsvis, övriga uppgifter endast på riksnivå. För varje handelsgödselmedel ska anges kvantitet uttryckt i ton handelsvara samt växtnäringssinnehåll av kväve, fosfor, kalium och svavel. För fosforgödselmedel ska även kadmiumhalten anges. ***OBS! Detta gäller även fosforgödselmedel med mindre än 5 gram kadmium per ton fosfor.*** I undersökningen ingår också rena svavelgödselmedel, utan innehåll av kväve, fosfor eller kalium.

För att undvika dubbelredovisning ska ej partier inköpta från producenter inom landet eller från andra importörer redovisas på blanketten. I de fall Ni hanterar sådana partier, lämna gärna ett meddelande till oss för vidare kontakter. Detta är mycket viktigt för statistikens kvalitet. I de fall Ni säljer all eller huvuddelen av Er import/produktion till någon av (de stora) firmorna på marknaden, ange även detta på blanketten.

Uppgifter om den länsvisa försäljningen kan ibland vara svåra att ange. Om Ni känner till att vissa län tar emot större leveranser än vad som förbrukas inom länet vill vi att Ni efter bästa förmåga fördelar leveranserna på rätta län.

Samtliga lämnade uppgifter kommer att behandlas konfidentiellt och enskilda leverantörer och partier kommer inte att kunna identifieras efter bearbetning. De lämnade uppgifterna skyddas enligt 9 kapitel 4 § i sekretesslagen (SFS 1980:100).

Uppgifterna skall vara Jordbruksverket tillhanda senast den 25 november 2003. Uppgiftsinsamlingen görs med stöd av lagen (SFS 2001:99) samt förordningen (SFS 2001:100) om den officiella statistiken. Samråd om denna undersökning har skett med Näringslivets Regelnämnd (NNR).

Eventuella frågor rörande undersökningen kan ställas till Gunilla Thorsell, Jordbruksverket - tfn 036-15 59 49 eller Sven Strömberg, SCB - tfn 08-5069 47 45.

Svarskuvert för fri postbefordran bifogas.

Med vänlig hälsning

Gunilla Thorsell

Sven Strömberg

Lämnade uppgifter är sekretesskyddade enligt 9 kap 4 § sekretesslagen (SFS 1980:100). Uppgiftsinsamlingen görs med stöd av lagen (SFS 2001:99) och förordningen (SFS 2001:100) om den officiella statistiken. Samråd har skett med Näringslivets Regelnämnd (NNR).

Uppgifterna insänds till Statens jordbruksverk i bifogat svarskuvert **senast den 25 november 2003**.

Försålda kvantiteter handelsgödsel (mineralgödsel) till jord- och trädgårdsbruk samt tillverkning, import och export under perioden 1 juli 2002 - 30 juni 2003

Gödselmedel avsedda för skogsgödsling redovisas ej!

Gödselmedel: l:					Gödselmedlets innehåll av näringsämnen, %	Genomsnittlig kadmiumhalt g/ton fosfor
	N	P	K	Svavel (S)		

Län	Ton handelsvara				
	Försäljning till jord- och trädgårdsbruk	Tillverkning	Import	Export	
Stockholms	01				
Uppsala	03				
Södermanlands	04				
Östergötlands	05				
Jönköpings	06				
Kronobergs	07				
Kalmar	08				
Gotlands	09				
Blekinge	10				
Skåne	12				
Hallands	13				

Tillverkning, import och export redovisas endast för hela riket!

Västra Götalands	14			
Värmlands	17			
Örebro	18			
Västmanlands	19			
Dalarnas	20			
Gävleborgs	21			
Västernorrlands	22			
Jämtlands	23			
Västerbottens	24			
Norrbottens	25			
Hela riket				

Ort och datum		Kontaktperson (TEXTA)	
Företag	Telefon (riktnr och abonnentnr)	E-postadress	

Blankettutgivare	Kontaktperson	Telefon	Blanketten sänds till
STATENS JORDBRUKSVERK	Gunilla Thorsell E-post:	036-15 59 49	Statens jordbruksverk Statistikenheten Gunilla Thorsell 551 89 JÖNKÖPING
SCB	STATISTISKA CENTRALBYRÅN Sven Strömberg E-post:	08-5069 47 45	